

лення в ГДТ або іншої характерної точки мережі, то збільшення кількості функціонування СПРВ при максимальній ефективності може бути досягнуто і при управлінні по одній контролюваній точці на основі використання регресивної моделі об'єкта [9]. Очевидно, що такі регресивні моделі можуть використовуватися при управлінні технологічними процесами функціонування всіх реальних СПРВ, для яких багато характерних точок, що знаходяться в зоні спільного впливу всіх робочих СПРВ НС, не є пустим.

Література

1. Евдокимов, А. Г. Оптимизация структуры инженерных сетей [Текст] / А. Г. Евдокимов. – Харьков: Вицшккол, 1976. – 153 с.
2. Fallside, F. The Development of Modelling and Simulation Techniques Applied to a Computer – Based – Telecontrol Water Supply System [Текст] / F. Fallside, P. F. Perry, R. H. Burch, K. C. Marlow // Computer Simulation of Water Resources Systems. – 1975. – № 12. – Р. 617-639.
3. Абрамов, Н. Н. Теория и методика расчета систем водоснабжения и распределения воды. [Текст] / Н. Н. Абрамов. – М.: Стройиздат, 1985. – 288 с.
4. Меренков, А. П. Теория гидравлических цепей [Текст] / А. П. Меренков, В. Я. Хаслев. – М.: Наука, 1985. – 279 с.
5. Евдокимов, А. Г. Моделирование и оптимизация потоков распределения в инженерных сетях [Текст] / А. Г. Евдокимов, А. Д. Тевяшев, В. В. Дубровский. – М.: Стройиздат, 1990. – 368 с.
6. Евдокимов, А. Г. Оперативное управление потоками распределения в инженерных сетях [Текст] / А. Г. Евдокимов, А. Д. Тевяшев. – Харьков, 1980. – 144 с.
7. Евдокимов, А. Г. Поток распределения в инженерных сетях [Текст] / А. Г. Евдокимов, В. В. Дубровский, А. Д. Тевяшев. – М.: Стройиздат, 1979. – 199 с.
8. Дядюн, С. В. Математическое моделирование установившегося потока распределения в системах водоснабжения

[Текст] / С. В. Дядюн // Радиотехника и информатика. – Харьков, ХНУРЕ, 2000. – №4. – С. 54-56.

9. Дядюн, С. В. Моделирование и расчетное управление систем водоснабжения при минимальном объеме оперативной информации [Текст] / С. В. Дядюн // Радиотехника и информатика. – Харьков, ХНУРЕ, 2002. – № 20. – С. 111-115.
10. Дядюн, С. В. Выбор оптимальных комбинаций параметров насосной станции городского водопровода. [Текст] / С. В. Дядюн // Коммунальное хозяйство городов. – Киев: Техник, 1992. – Вып. 1. – С. 63-70.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМАМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СТУПЕНЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ МОДЕЛІ

В статті введені критерії, які характеризують ступінь близькості отриманих рішень при використанні різних видів моделі об'єкта управління. Приводиться алгоритм оцінювання якості та ефективності управління системами водопостачання в залежності від об'єму та складу оперативної інформації про об'єкт управління. Показано, що для забезпечення оптимальних значень цих критеріїв достатньо мати виміри тиску у всіх локальних диктуючих точках мережі.

Ключові слова: управління, критерії, якість, ефективність, модель, функціонування, системи водопостачання, насосна станція.

Дядюн Сергій Васильович, кандидат технічних наук, доцент, кафедра прикладних тематик і інформаційних технологій, Харківський національний університет городского хозяйства ім. А. Н. Бекетова, Україна, e-mail: daulding@mail.ru

Дядюн Сергій Васильович, кандидат технічних наук, доцент, кафедра прикладних тематик і інформаційних технологій, Харківський національний університет городского хозяйства ім. О. М. Бекетова, Україна, e-mail: daulding@mail.ru

Dyadun Sergey, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine, e-mail: daulding@mail.ru

УДК 378:37.032+316.46

Коновалова В. Б.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ МЕДИЧНОЇ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

У статті розглядаються особливості перекладу медичної термінології, особливо неологізмів, скорочень та брєвітур, що є об'єктивною перекладською проблемою, як може стати загальною викликом труднощі. В основі найбільш ефективного рішення даної проблеми лежить декілька характеристик даного сегменту дискурсу: денотативний неологізм, скорочення чи брєвітури.

Ключові слова: декілька термінів перекладу, еквівалентність, прагматика, когнітивний аспект, неологізм, брєвітури, скорочення

1. Вступ

Внаслідок динамічного розвитку, що постійно відбувається і впливає на всі сфери людської діяльності, часом, коли обмін інформацією став, можливо, як ніколи грізним, прямо пропорційно ростуть і вимоги до перекладу. Вживаючи місце серед усього цього з'являється переклад науково-технічної літератури, саме інтерпретація

неологізмів, зокрема, брєвітури і скорочень, які останнім часом широко використовуються в ній. Актуальність дослідження спричинена необхідністю глибшого теоретичного розгляду феномену новоутворень – неологізмів, скорочень та брєвітур як систематичних способів поповнення словникового складу, тобто кожні їх декілька термінів перекладу у світлі проблем, які вони викликають, входячи до загальної номенклатурної системи науково-технічної літератури.

2. Аналіз літератури

Кожне питання, розглянуте нами, в тій чи іншій мірі досліджувався. Так, І. Коч досліджував тему будови та класифікації греко-латинських термінів у цілому. Н. Уковці Т. Б. з ров. П. Тербяников з їм - лись вивченням клінічної термінології. Л. Б. хрушин досліджував питання нтонімії клінічних термінів.

Л. Дубровін та Б. З. гідуллін перейшли до питання упорядкування термінологічної синонімії. Тему термінологічних особливостей перекладу досліджував П. Тербяников, В. Вербицький та Т. Шхв. ц. б. я.

3. Основна частина

З розвитком науки й техніки, всеохоплюючої інтеграції культурної спадщини світового суспільства, появи нових слів стає невідминним процесом еволюції мовленевого спектру життєдіяльності людства. Великий потік таких номінів та необхідність їх опису зумовило створення окремого розділу лексикології – неології – науки, що займається вивченням нових слів боже неологізмів.

Сучасні лінгвісти, реєструючи в мовленні їх появу, звичайно виділяють серед них два типи: згальномовленнєві неологізми чи просто неологізми, й індивідуальні чи, як їх часто називають, окзіональні слова, окзіоналізми. Пам'ятаючи про дихотомію мови й мовлення, слід зауважити, що в кінцевому рахунку, неологізми відносяться до фактів мови, так як їх поява викликає не стільки експресивно-емоційними потребми індивідууму, скільки комунікативними потребами суспільства, словесно детермінуючи нові предмети, явища, факти, поняття і т. д. Таким чином, неологізми, які з'являються на периферії мовної системи, поступово переміщуються до її центру, знаходячи собі місце в основі словникового фонду [1] по порядку. Отже, неологізмом слово залишається до тих пір, доки новизна його ясно відчувалась носіями. Так, неологізми 90-х років ХХІ століття (clon, nanotechnology і ін.) зрозумілими є щодня і відносяться до активної лексики.

В результаті комунікації виникає нова одиниця, що відноситься до одного з типів одиниць номінів (похідне чи складне слово, словосполучення). Вчасно науково-технічної революції й пришвидшеного духовного прогресу таких одиниць з'являється безліч і створюються вони з допомогою різних продуктивних моделей мови, наприклад:

1. Шляхом словотворчої деривації [2]:

- утворення нових слів із вже існуючих у мові морфем з допомогою відомих (звичайно, продуктивних) моделей словотворення. Найпоширенішими способами творення неологізмів є такі, як:

- суфіксация – похідне слово утворюється з допомогою формант, основним компонентом якого є суфікс [3]. Таким чином утворюються нові слова і терміни, що в реченні виконують роль іменника, прислівника чи дієслова. Втворенні нових одиниць активну участь приймають напівсуфікси (combining forms = c.f.): -athon, -gate, -gram, -intensive, -friendly, -manship, -oriented, -a/oholic, -pedia/paedia, -speak, -watcher, -wide, та кож суфікси: -er, -able, -er, -ness, -less, -ie, -ish, -like, -y, -ist, -ese: phenomics – наука, що вивчає фенотипічні прояви мутацій; proteomics – розділ біохімії, пов'язаний

з аналізом кількісної наявності протеїну в організмі;

- префіксація – префіксиальні одиниці демонструють зростаючу роль напівпрефіксів. Як відомо, напівпрефікси, в більшій мірі, ніж префікси, семантично не вантажені, тому мають більший вплив на семантику похідної одиниці. Слід також знати, що одиниць, утворених префіксом таким способом набагато більше в кількісному значенні ніж суфіксальних. При цьому найбільш продуктивними словотворчими префіксами є a-, un-, ge-, ex-, post-, non-, ultra-, multi-, anti-, de-: decompress – зменшувати тиск;

- префіксально-суфіксальний спосіб – даний спосіб повністю відповідає англійським словотворчим традиціям, його морфологічна структура й характер мотивації вкладаються в уявлення носіїв англійської мови про звичайне, стандартне слово [4].

Вживання нової моделі, як правило, обмежене ситуцією неформального спілкування. Як відомо, наявність у складі слів хакетичних і герундіальних форм є відлунням стародавнього періоду. При всій активності даної моделі вона не є новою [5].

2. Шляхом запозичення:

1) перехід елементів однієї мови в систему іншої мови як наслідок більш або менш довготривалого зіткнення цих мов [6];

2) слово чи зворот, яке увійшло в мову в результаті чогого перехою. Запозичувати можуть не тільки окремі фонетичні морфеми; згідно іншомовних моделей можуть створюватися синтаксичні конструкції [7].

Особливість англійського словникового запасу проявляється в тому, що в ньому міститься майже до 70 % слів, запозичених з інших мов. Головним чином, сучасна англійська мова сформувалася в результаті двох напрямків: каліграфічного – римського набування норми з воєнних, та предствляє собою мовну суміш з воєнників, між тим, її воєбуляр і до сьогодні продовжує поповнюватися словами латинського та грецького походження й ряд неологізмів створюються з нею на основі запозичень з цих двох мов: parakrousia (ancient Greek) – порушення мовидчуття; aphronia (ancient Greek phronesis – не розуміти) – порушення здатності приймати прості рішення і т. ін. [8].

3. Шляхом семантичної деривації, тобто, розвиток в уже існуючому слові нового, вторинного значення на основі схожості з новою позначеною явищем з явищем уже відомим. Виявлено, що медичні терміни, основи котрих є похідними в структурно-семантичному плані, не тільки задовольняють потребу мовної лексики нових чи не нових, але потребуючих нового йменування, явища екстралінгвістичної дійсності, але й утворюються з метою більш точного іprecizного вираження певної термінологічної інформації в найбільш оптимальній для наукової комунікації формі: closure – емоційне пояснення стресової ситуації; verdant – незрілий; fatigue – стан літургичного сну; band – штучне призупинення поділу хромосом в лабораторних умовах [9].

4. Шляхом конверсії, тобто, функціональне зрушення слів з однієї частини мови до іншої в іншу, утворення однієї частини мови від основи іншої без зміни форми.

Як і на попередніх етапах розвитку мови, утворення іменників від дієслів є менш продуктивним способом словотворення [10]. Згальном, це пов'язано з тим, що в англійській мові іменники легко утворюються від дієслів

шляхом фікс цієї, тому ній стіше використовується в т кому вип дку с ме цей спосіб творення нових слів. Все ж, прослідковується деяк тенденція до утворення неологізмів-іменників від дієслів шляхом дод в ння після скл дів: workaround – пр цюв ти в поліклініці.

Т к с мо як для фікс льних і скл дних неологізмів, для нових конвертов них утворень х р ктерн тенденція до б г токомпонентних структур. Т к, іменники можуть утворюв тися від дієслівних фр з, н прикл д: work-to-rule – вимог до медичних пр цівників дотримув тися усіх пунктів трудової етики [11].

5. Шляхом скорочення т брєві ції – н йбільш продуктивний спосіб утворення морфологічних неологізмів серед нерегулярних шляхів новоутворень, який відобр жує тенденцію до р цій ліз ції мови, до економії мовленнєвих зусиль. Їх особливістю є знижене стилістичне з б рвлення, й, відповідно, їх вжив ння обмежено р мк ми розмовного стилю: anti-virotic (antibiotic + virus) – протівірусний; A-potential (action potential) – потенційн дія; B- life (biological life) – біологічн трив лість життя.

4. Висновки

Отже, перекл д н уково-технічної літер тури, зокрем , медичної, містить в собі безліч особливостей і труднощів, пов'яз них із ж нрово-стилістичними, гр - м тичними, лексичними спект ми: структур речення, синт ксичні конструкції, гр м тичні форми, спеці льн термінологія. Серед них особливо виділяється проблем перекл ду неологізмів, брєві тур і скорочень, в зв'язку зі збільшенням їх вжитку.

Література

1. П ршин, А. Теория и пр ктик перевод [Текст] / А. П ршин. – М., 2000. – 278 с.
2. З болотный, К. Ф. Неологизмы в словообр зов тельной системе нглийского язык [Текст]/ К. Ф. З болотный; Черновиц. гос. мед. ин-т. – Черновцы, 1987. – 290 с.
3. Рецкер, И. Я. Учебное пособие по переводу с нглийского язык н русский [Текст]/ И. Я. Рецкер. – М.: Высш я школ , 1987. – 277 с.
4. Елесеєв , В. В. Лексикология нглийского язык [Текст]/ В. В. Елесеєв . – М.: Просвещение, 1973. – 345 с.
5. Гонч ров, Б. А. К вопросу о типологии и переводе сокр щений

в нглюязычной н учно-технической литер туре. [Текст]/ Б. А. Гонч ров // Теория и пр ктик . – 323 с.

6. Б лишин, С. И. О сокр щениях в подязыке медицины (н м тери ле нглийского язык) [Текст]/ С. И. Б лишин // Р зновидности и ж нры н учной прозы. – 360 с.
7. Янко, Н. А. Перевод нглийских сложных слов-неологизмов [Текст]/ Н. А. Янко // Теория и пр ктик перевод . – Киев, 1987. – 318 с.
8. Ерм ков , О. В. Неологизмы в современном нглийском языке и их перевод н русский язык [Текст]/ О. В. Ерм ков // Лучшие выпускные кв лифик ционные р боты 2004 год . – Тюмень: Тюмен. гос. ун-т , 2005. – В 4 ч. Ч. 3. Гум нит рное н пр вление. – 271 с.
9. К р б н, В. І. Абрєві тури і скорочення [Текст]/ В. І. К р б н// Посібник-довідник з перекл ду нглійської н уково-технічної літер тури н укр їнську мову. Ч стин II. TEMPUS. – 1997. – 345 с.
10. Ступин, Л. П. Аббреви туры и проблем их включения в толковые слов ри. [Текст]/ Л. П. Ступин // Вопр. Теории и истории язык . – Л., 1963. – 291 с.
11. Hughes, H. K. Dictionary of Abbreviations in Medicine and the Health Sciences [Text]/ H. K. Hughes. – Lexington, 1977. – 123 с.

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА НЕОЛОГИЗМОВ МЕДИЦИНСКОЙ НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ С АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА УКРАИНСКИЙ

В ст тье р ссм трив ются особенности перевод меди-цинской терминологии, особенно неологизмов, сокр щений и ббреви тур, что является объективной переводческой проблемой, котор я может ст ть н сущной и вызв ть трудности. В основе н иболее эффективного решения д нной проблемы лежит х р ктеристик сегмент действительности, соответ-ствующей интерпрет ции денот т неологизм , сокр щения или ббреви туры.

Ключевые слова: декв тность перевод , эквив лентность, пр гм тик , когнитивный н лиз, неологизм, ббреви тур , сокр щение

Коновалова Вікторія Борисівна, к ндид т пед гоічних н ук, доцент, к федр ділової іноземної мови т перекл ду, Н ціо-н льний технічний університет «Х рківський політехнічний інститут», Укр їн , e-mail: kon-viktoria@yandex.ru

Коновалова Виктория Борисовна, к ндид т пед гоіческих н ук, доцент, к федр делового иностр нного язык и перевод , Н циюн льный технический университет «Х рковский политех-нический институт», Укр ин , e-mail: kon-viktoria@yandex.ru

Konovallava Victoria, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Ukraine, e-mail: kon-viktoria@yandex.ru

УДК 378:37.032+316.46

Мирошниченко В. М.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ МОВИ ДІЛОВИХ ПАПЕРІВ

У ст тті розгляд ються особливості перекл ду юридичної документ ції, здійснюється н ліз специфіки перекл ду контр ктів т торгівельних угод, пропонуються декв тні способи перед чі ділової кореспонденції. Оскільки перекл д контр ктів т торгівельних угод відносять до юридичної літер тури, він відобр ж є соці льно-політичні й культурні особливості кр їни.

Ключові слова: юридичн документ ця, контр кт, угод , юридичний перекл д.

1. Вступ

Укр їн як розвинен європейськ держ в поч тку

третього тисячоліття б чить своє м йбутнє у Євросоюзі, у тісному політичному, економічному т культурному співробітництві з кр їн ми Європи т цілого світу. Т -